

Referanser:

Arkivsak: 20/03310-50

Endringer i regelverk som åpner for at menighetsmøtet kan gjennomføres som fjernmøte – ekstraordinært skriftlig Kirkemøte

Sammendrag

I forbindelse med koronasituasjonen ble det 17. mars 2020 vedtatt en midlertidig forskrift for gjennomføring av fjernmøter i kirkelige organer. Forskriften gjelder for menighetsråd, kirkelig fellesråd, bispedømmeråd og Kirkerådet. Det ble ikke vedtatt tilsvarende bestemmelser for menighetsmøtet. Det er grunn til å tro at tiltakene i forbindelse med koronasituasjonen vil vare utover våren 2021, og det har derfor blitt vurdert om det er mulig å åpne for gjennomføring av menighetsmøter også som fjernmøte. Det er behov for å gjennomføre menighetsmøtet i forbindelse med godkjenning av lokale gudstjenesteordninger våren 2021.

Kirkeordningen § 13 og regler om formene for menighetsmøtets virksomhet inneholder bestemmelser som forutsetter at menighetsmøtet gjennomføres som et fysisk møte. Siden dette er regulert i kirkeordningen, har ikke Kirkerådet hjemmel til å treffe vedtak som åpner for fjernmøter i menighetsmøtet. Det vurderes som viktig at menighetsmøtene får anledning til å gjennomføres, selv der det ikke vil være mulig å gjennomføre et fysisk møte. Derfor foreslås det å innkalle til et ekstraordinært Kirkemøte ved skriftlig saksbehandling for å foreta de nødvendige regelendringene. Kirkemøtets forretningsorden § 4-1 femte ledd åpner for at Kirkemøtet kan gjennomføres skriftlig om Kirkemøtet med 2/3 flertall godkjenner behandlingsformen. Det antas at dette vil være en kurant sak som Kirkemøtets medlemmer vil kunne ta stilling til ved å stemme for eller imot.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet innkaller i medhold av Kirkemøtets forretningsorden § 1-2 til et ekstraordinært Kirkemøte ved skriftlig saksbehandling med frist 10. mars 2021.
2. Kirkerådet anbefaler med hjemmel i Kirkemøtets forretningsorden § 4-1 femte ledd at behandlingsformen for det aktuelle møtet blir skriftlig saksbehandling.
3. Kirkerådet setter opp følgende saksliste for Kirkemøtet 10. mars 2021:

- KM 01/20 Godkjenning av særskilt behandlingsform med skriftlig saksbehandling etter Kirkemøtets forretningsorden § 4-1 fjerde ledd
- KM 02/20 Mindre endring av kirkeordningen § 13 (fjernmøte for menighetsmøter)
- KM 03/20 Mindre endring av regler om formene for menighetsmøtets virksomhet
4. Kirkerådet gir direktøren fullmakt til å ferdigstille saksdokumentene til Kirkemøtet 10. mars 2020 i tråd med behandlingen i møtet.

Saksorientering

I forbindelse med koronasituasjonen ble det 17. mars 2020 vedtatt en midlertidig forskrift for gjennomføring av fjernmøter i kirkelige organer. Forskriften gjelder for menighetsråd, kirkelig fellesråd, bispedømmeråd og Kirkerådet. Det ble ikke vedtatt tilsvarende bestemmelser for menighetsmøtet. Det er grunn til å tro at tiltakene i forbindelse med koronasituasjonen vil vare utover våren 2021, og det har derfor blitt vurdert om det er mulig å åpne for gjennomføring av menighetsmøter også som fjernmøte.

Det er behov for å gjennomføre menighetsmøtet i forbindelse med godkjenning av lokale gudstjenesteordninger våren 2021. Fristen for implementering av den nye grunnordningen er fastsatt til 1. pinsedag 2021. Det har derfor blitt vurdert hvordan det kan åpnes opp for å gjennomføre menighetsmøtet som fjernmøte.

Kirkeordningen § 13 lyder som følger:

§ 13. Menighetsmøtet

Menighetsmøtet består av de stemmeberettigede i soknet. Bare de som møter frem personlig, kan stemme. Også biskopen, prosten og soknepresten kan ta del i møtet, men bare stemme om de ellers er stemmeberettiget i soknet.

Menighetsmøtet kalles sammen av menighetsrådet så ofte det er påkrevd eller finnes ønskelig eller når minst 20 av soknets stemmeberettigede krever det.

Nærmere regler om formene for menighetsmøtets virksomhet gis av Kirkemøtet.

Kirkeordningen § 13 første ledd annet punktum slår altså fast at «bare de som møter frem personlig, kan stemme». Etter ordlyden er det forutsatt at møtet gjennomføres som et fysisk møte, hvor folk må møte frem personlig for å stemme. Dette fremgår også klart av forarbeidene til bestemmelsen, jf. kirkeloven § 11, jf. Ot.prp. nr. 64 (1994–1995) s. 54 og kirkeordningsloven § 31. En slik forståelse kommer også til uttrykk i de gjeldende regler om formene for menighetsmøtets virksomhet § 1 annet ledd, som slår fast at «møtet holdes i kirken eller i annet høvelig lokale».

Kirkemøtet har vedtatt [regler om formene for menighetsmøtets virksomhet](#), dvs. saksbehandlingsregler for gjennomføring av menighetsmøtet, i medhold av tredje ledd. Kirkemøtet har gitt Kirkerådet fullmakt til å foreta mindre endringer i reglene.

Virksomhetsreglene må være i tråd med de bestemmelsene som er fastsatt i kirkeordningen. Kirkeordningen § 42 femte ledd slår fast at «Bestemmelsene i kirkeordningen skal ved motstrid gå foran bestemmelser i annet regelverk fastsatt av

Kirkemøtet eller annet kirkelig organ». Siden kirkeordningen forutsetter at personer skal møte frem personlig, dvs. fysisk, vil det ikke være innenfor hjemmelen i § 13 tredje ledd å fastsette regler som åpner opp for fjernmøte.

Det har vært vurdert om nødrettsbetraktninger kan komme til anvendelse i det aktuelle tilfellet. Selv om koronasituasjonen er en ekstraordinær situasjon eller en nødsituasjon, er det ikke opplagt at vilkårene for nødrett vil komme til anvendelse, bl.a. fordi det ikke er opplagt at vedtakene ikke kan utsettes til etter nødsituasjonen er over eller at vesentlige samfunnsinteresser blir skadelidende hvis det blir utsatt. Det skal mye til for at nødretten trer inn på en måte som setter til side forskrifter. Uansett vil ikke nødretten gi Kirkerådet hjemmel til å kunne sette til side reglene i kirkeordningen; i den grad nødretten ville kunne slå inn, måtte det være de enkelte menighetsrådene/menighetsmøtene som måtte anvende nødretten som begrunnelse for å avvike kirkeordningen og virksomhetsreglene ved å gjennomføre fjernmøte. Samtidig vurderes det som at det er tvilsomt om vilkårene for nødretten vil være oppfylt.

Endring av kirkeordningen som gir den nødvendige hjemmelen

I en normal situasjon ville det vært naturlig å endre kirkeordningen på en slik måte at det ble gitt hjemmel for at menighetsmøtet kan gjennomføres som fjernmøte. Kirkeordningen § 13 første ledd kunne for eksempel endres på følgende måte:

Kirkeordningen § 13 første ledd skal lyde:

Menighetsmøtet består av de stemmeberettigede i soknet. Bare de som møter frem personlig, kan stemme. *Menighetsmøtet kan i særlige tilfeller også gjennomføres som fjernmøte.* Også biskopen, prosten og soknepresten kan ta del i møtet, men bare stemme om de ellers er stemmeberettiget i soknet.

Aktuelle endringer er markert i kursiv. Førstkommende samling i Kirkemøtet vil imidlertid være for sent for gjennomføringen av noen av de planlagte menighetsmøtene.

Kirkemøtet avholdes normalt én gang årlig. I ekstraordinære situasjoner kan Kirkerådet eller 1/4 av medlemmene av Kirkemøtet innkalle møtet mellom de ordinære sesjoner, jf. Kirkemøtets forretningsorden § 1-2. Kirkemøtets forretningsorden § 4-1 femte ledd slår fast at Kirkemøtet «i særlige tilfeller med 2/3 flertall [kan] vedta en behandlingsform for det enkelte møtet som fraviker bestemmelsene i denne forretningsorden». I saksorienteringen til Kirkemøtet ble det forklart at:

«Forslaget til unntaksbestemmelse åpner også opp for at Kirkemøtet kan vedta en skriftlig behandlingsform eller at et møte skal gjennomføres som et fjernmøte, hvis det senere vil oppstå særskilte tilfeller hvor det vil gjøre det nødvendig. Vedtak om behandlingsform kan i så tilfelle gjøres gjennom skriftlig behandling eller i slikt fjernmøte» (saksorienteringen til sak KM 17/20 side 3).

Det følger av dette at det vil kunne være et alternativ å innkalle Kirkemøtet til en skriftlig behandling av en sak om endring av kirkeordningen og virksomhetsreglene. Behandlingen ville kunne bli avgrenset til tre saker:

KM 01/20 Godkjenning av særskilt behandlingsform med skriftlig saksbehandling etter Kirkemøtets forretningsorden § 4-1 femte ledd
KM 02/20 Mindre endring av kirkeordningen § 13 (fjernmøte for menighetsmøter)
KM 03/20 Endring av regler om formene for menighetsmøtets virksomhet

I disse sakene vil Kirkemøtet enkelt kunne stemme for eller imot forslagene til vedtak.

Siden det bør være mulig å anta at Kirkemøtet vil støtte et slikt forslag, vil en slik prosess kunne gjennomføres i løpet av litt i overkant av fem uker, da innkallingsfristen for Kirkemøtet er minst fem uker, jf. Kirkemøtets forretningsorden § 2-3. Det foreslås derfor å sette fristen til 10. mars 2021.

Endringer i kirkeordningen og i virksomhetsreglene skal normalt sendes på høring, jf. forvaltningsloven §§ 1 og 37, jf. kirkeordningen § 42 første ledd, men det er unntak der det ikke vil være praktisk gjennomførlig. I dette tilfellet vil forslaget ikke være praktisk gjennomførlig.

Nødvendige endringer i virksomhetsreglene

Med en tilstrekkelig hjemmel, vil det kunne vedtas følgende endringer i regler om formene for menighetsmøtets virksomhet (kursivert tekst inneholder endringene):

§ 1 skal lyde:

Menighetsmøtet innkalles av menighetsrådet med minst 14 dagers varsel. Møtet skal kunngjøres offentlig i kirken og i lokalavis eller menighetsbladet og for øvrig på den måten som menighetsrådet bestemmer. *Ved fjernmøte kan møtet kunngjøres på menighetens nettsider i stedet for i kirken.* Kunngjøringen skal inneholde tid og sted for møtet og oversikt over hvilke saker som skal behandles.

Møtet holdes i kirken eller i annet høvelig lokale. *Møtet kan også avholdes som fjernmøte, jf. § 5 første ledd.*

§ 5 skal lyde:

Menighetsmøtet treffer sine vedtak i møte med alminnelig flertall. *Menighetsrådet kan i særlige tilfeller beslutte at menighetsmøtet gjennomføres som fjernmøte. Fjernmøte innebærer at en eller flere av deltakerne ikke sitter i samme lokale, men at de via tekniske hjelpemidler likevel kan se, høre og kommunisere med hverandre.* I tilfelle av stemmelikhet er møtelederens stemme utslagsgivende.

Menighetsrådet kan beslutte at en sak skal tas opp til skriftlig votering. Dersom menighetsrådet ikke har vedtatt skriftlig votering, kan menighetsmøtet selv vedta det med alminnelig flertall.

Det foreslås å presisere at adgangen til å gjennomføre menighetsmøtet som fjernmøte er begrenset til særlige tilfeller; hovedregelen bør fortsatt være at menighetsmøtet avholdes fysisk. Definisjonen på fjernmøte er hentet fra tilsvarende definisjon i annet kirkelig regelverk, som igjen bygger på definisjonen fra kommunelovgivningen.

Siden det er Kirkemøtet som er det organet som har hjemmel til å fastsette virksomhetsreglene, jf. trossamfunnsloven § 12 annet ledd og kirkeordningen § 13 tredje ledd, anbefales det at det overlates til Kirkemøtet å foreta den aktuelle endringen, når Kirkemøtet uansett gjennomføres ved skriftlig saksbehandling. Det foreslås derfor at Kirkerådet gir direktøren fullmakt til å ferdigstille saksdokumenter til Kirkemøtet med utgangspunkt i disse forslagene, ut fra behandlingen i møtet.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Gjennomføringen av Kirkemøtet skriftlig vil medføre begrensede kostnader. Det vil medføre noe ekstra administrativ oppfølging av Kirkemøtets medlemmer.